

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 166. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700592552304/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

Breve, og jeg kunde ikke tale om nogen anden Gjenstand, og da jeg ikke turde tale om hende som Helhed, som det udelukkende Ene, søgte jeg dog idetmindste at tale om en Del af hende og fandt i den hurtige Tanketvirvel Historien om Hunden og Bornene. Jeg veed ikke, hvordan jeg fik det indledet; men jeg fik sagt: »Jeg har hørt en Historie om Dem; den lader til at have givet Dem et stort Navn i Egnen om *Via Rasella*.»

Hun svarede: »Ja, den lille Begivenhed har været mig en sand Velsignelse, fordi den bragte mig i et venligt og godt Forhold til nogle Mennesker af den Slags, som vi kalde »Folket«, og saa fik jeg Leilighed til at lære Noget. Jeg har aldrig kunnet lide at give Almisse. Der- som det er en Feil, saa er jeg født med den. Det har altid forekommet mig, at den, der giver Almisse, derved sniger sig fra Betaling af en større Gjæld, og paa samme Tid, i de fleste Tilfælde, for at have denne Tilfredsstillelse, nedværdiger et andet Menneske. Jeg mener, at man skal lindre de Syges og Hjælpeløses Lidelser; men de Sunde skal arbeide; det er til Velsignelse for dem selv.»

»Ja, ganske vist; men hvordan skal man faae dem til det eller give dem Leilighed?» spurgte jeg, mindre af Interesse for Sagen end for at faae Leilighed til at høre hende.

»Det er undertiden vanskeligt; men det kan heller ikke godt skee, medmindre man personlig gaar dem lidt tilhaande og især opmun- trer dem.»

»Ja« tænkte jeg, »naar Hun opmuntrer!»

»De skal en Dag faae Lov til at gaae med til min Modehandlerinde i *Via Frattina*. Hende har jeg etableret, uden at det har kostet mig det Ringeste. Det var en ung Pige, som tilfældigvis blev mig recomman- daret. Hun var meget fattig; men hun vilde kun sye og arbeide i Hemmelighed; hun ansaa Arbeide for en Skam og stolede paa, at hendes Gudfader var en Prælat, der nok vilde hjælpe hende til en Pension af 25 Scudi om Aaret. Men hun syede fortræffelig, og endnu mere, hun var et sandt Geni til at forståe Mønstre og Moder. Jeg behøvede slet ikke Andet end vække hendes Ærgærrighed og vise hen- de, at hun ved Arbeide kunde blive uafhængig, forsørge sin Moder, give andre unge Piger Arbeide, blive agtet af alle Mennesker og faae store Ruder i sin Boutik. De store Ruder gjorde Udslaget. Nu er hun allerede paa Vei til at blive Rom's første Modehandlerinde. De skal faae Lov til at see, hvilken Glæde der er, naar jeg kommer. Det er Be-

hageligheden her i Syden, at Folket er saa taknemligt eller forstaaer at vise Taknemligheden paa en smuk Maade. Folket her har ogsaa mere Ærefrygt end i Norden, troer jeg, og det er en stor Ulykke, naar de Fattige og lavere Stillede ikke føle Ærefrygt. Vi Andre kunde jo ikke leve uden Ærefrygt. Hvor høit man end er stillet, finder man enten i Livet eller i Literaturen eller Kunsten eller Historien Personligheder, man seer op til, og som hjælpe til at styrke En i gode Forsætter og blive ligesom en Del af Ens Samvittighed. Hvorfor skal da det lavere Folk, der ikke paa samme Maade kan vælge sig Idealer, ikke vænnes til at see med Ærefrygt paa de høiere Stænder?»

«Oh, Fru Baronesse, hvilken Aristokrat De er! Hvordan kan De vente, at der i vor demokratiske Tid skal blive Plads for saadanne Anskuelser?»

«Jo, ganske simpelt,» vedblev hun med blussende Kinder, «derved, at vi indgyde Ærefrygt.»

Det Ord forandrede for mig hele Samtalen. Jeg havde hidtil lyttet som en Elsker, henrykt over at kunne uforstyrret høre hendes Stemme, og kun betragtet de blide Ord som naturligt Accompagnement til den delige Lyd. Men det sidste Ord var saa stort, at det ligesom jog min Forelskelse bort som ikke værdig nok, ikke ærefrygtsfuld nok, og satte en ny og større istedenfor, uagtet jeg faa Secunder i Forveien vilde have anseet det for umuligt, at jeg kunde elske hende høiere.

Jeg kunde ikke sige Andet end det dumme eller tankeløse: «Ja, men, hvordan?»

«Jeg troer ikke, at det er saa vanskeligt. Hvordan det end gaaer, saa have de, der ere formuende og bære et fornemt Navn, et stort Privilegium. De behøve kun at gjøre ganske Lidt, uforholdsmæssig meget Mindre end en simpel, uformuende Mand, for at man skal paaskjønne dem og see op til dem. Omendskjønt Rigdommen efter Naturens Orden medfører store Pligter, ere de Fattige blevne saa vænnede til at see de Rige kun have Rettigheder, at man blot behøver at gjøre sin simple Pligt, for at det skal tage sig ud som noget Usædvanligt. Det er dog virkelig sandt! En rig Dame behøver kun at vise menneskelig Følelse overfor et Par Børn og en Hund, saa priser man hende som en Engel. Det er jo en mærkværdig stor Magt, og den maa kunne anvendes over hele Verden. Baron Panin har et betydeligt Gods. Hvad kunde ikke udrettes der, hvis vi vare hjemme, ved at gaae Folk lidt tilhaande, gve dem Sands for Sparsommelighed, vække deres